

POTVIS PERRY EN DE VISSERS

Een verhaal over potvissen, vissen en alle andere zeedieren ... en over vissers natuurlijk

DIY-LESPAKKET - KLEUTERONDERWIJS

HANDLEIDING

Met dit pakket kan je als leerkracht zelfstandig je klasgroep rondleiden door het museum. Dat doe je aan de hand van een **prentenverhaal**. Dat neemt de kinderen via hun relaas speels mee door het museum en het visserijverhaal. De nadruk ligt op doen en beleven. De kinderen mogen meebewegen en meezingen.

Aan het verhaal zijn enkele opdrachten gelinkt. Daarmee duiken de kinderen dieper in het verhaal van de visserij en verkennen ze enkele hoogtepunten van het museum.

Deze handleiding bevat ook tips en inspiratie om het bezoek aan het museum voor te bereiden en het achteraf uit te breiden en/of af te sluiten. Aan elke activiteit zijn de relevante onderwijsdoelen gekoppeld.

Het lespakket bestaat daarmee uit drie delen:

- + tips om het bezoek voor te bereiden;
- + het bezoek aan het museum, met opdrachten op maat van de kleuters;
- + tips om het bezoek in de klas af te ronden.

VOORBEREIDING

+ Kondig het bezoek aan.

+ Voer met de kinderen een kringgesprek en vertrek vanuit de volgende vragen: Wie eet er weleens vis? Welke vis? En waar komt die dan vandaan? Hoe belandt die vis op hun bord? Wie zorgt daarvoor?

Het maakt niet uit of de antwoorden correct zijn of niet, maar geef aan dat ze die antwoorden in het NAVIGO-museum zullen ontdekken.

+ Je kan de kinderen als voorproefje al enkele filmpjes van bewoners van het museum tonen. Je vindt ze via deze link: <https://www.navigomuseum.be/nl/een-kijkje-achter-de-schermen-van-de-navigo-aquaria>

+ Bespreek met de kleuters wat een museum is. Kunnen de kinderen zelf al een tipje van de sluier oplichten? Zijn ze zelf al in een museum geweest? Laat hen zoveel mogelijk zelf vertellen en vul aan.

Wat is een museum?

Een museum is een plek vol verhalen. Zoals in een bieb. Maar in een museum zijn het niet de boeken die de verhalen vertellen. In een museum staan heel veel dingen en die vertellen je van alles.

Niet echt, natuurlijk. Die dingen hebben geen mond en ze kunnen niet praten. Je leert hun verhalen door ernaar te kijken, door ze te voelen, ernaar te luisteren, eraan te ruiken ...

Het museum dat jullie gaan bezoeken gaat over vissen en over de vissers die die vissen vangen. En het vertelt ook over potvissen. Dat zijn heel grote dieren die in zee leven.

Toch moet je niet zelf het water in. Want in het museum staat bijna alles op het droge. Zelfs een potvis en een groot vissersschip. Alleen onze andere waterdieren zwemmen nog vrolijk in hun aquarium rond.

+ In een museum gaat het er heel anders aan toe dan in de klas of op de speelplaats. Leg de kleuters dus uit wat je van hen verwacht.

Wat mag in het museum?

+ Blijf goed bij je leerkracht.

+ Ssst ... Zoals in de bieb mag je zachtjes praten en het liedje van potvis Perry zingen. Maar je mag niet fluiten. Want de vissers geloven dat je daarmee de wind en storm oproept. En dat willen ze natuurlijk niet.

+ Soms mag je dingen aanraken. Dat zal de leerkracht zeggen (de afgietsels van de vissen op de muur bij de aquaria).

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – ik en de anderen, in groep

1.9 De kleuters kennen en begrijpen omgangsvormen, leefregels en afspraken die van belang zijn voor het samenleven in een groep.

Muzische vorming – attitudes

6.1° De kleuters kunnen openstaan voor nieuwe dingen uit hun omgeving.

Nederlands – luisteren

1.2 De kleuters kunnen voor hen bestemde vragen in concrete situaties begrijpen.

1.3 De kleuters kunnen een mondelinge, voor hen bestemde boodschap, ondersteund door beeld en/of geluid, begrijpen.

1.6 De kleuters kunnen de bereidheid vertonen om naar elkaar te luisteren en om zich in te leven in een boodschap.

Nederlands – spreken

2.2 De kleuters kunnen spreken over ervaringen of gebeurtenissen uit de eigen omgeving of over wat ze van anderen vernamen.

+ In de bijlage vind je het prentenboek 'Potvis Perry en de vissers'. Print dat af, liefst op A3-formaat, en lees het voor in je klas. Oefen met de kinderen het terugkerende liedje met de bijhorende bewegingen. Het liedje gaat op de melodie van 'Drie kleine visjes'.

Via dat verhaal loods je de klas door het museum. Hoe lees je verderop.

Liedje	Bewegingen
<i>Kopje hier en kopje daar Buik tegen buik En vinnen op elkaar Elke knuffel is een feest. En een hele lange knuffel nog het meest. KLIK KLIK KLIK ...</i>	<i>Kopje hier ...: met je hoofd naar de ene kant. ... en kopje daar: met je hoofd naar de andere kant. Buik tegen buik: met twee handen op je buik. En vinnen op elkaar: met je handen tegen elkaar. Elke knuffel ...: draai met je handen.</i>

Potvissen communiceren met klikken, alsof ze een paard willen aansporen om sneller te lopen. Laat de kinderen ook dat al eens proberen.

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – mens, ik en de ander

1.5 De kleuters kunnen bij anderen gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn herkennen en kunnen meeleven in dit gevoel.

Muzische vorming – muziek

2.3 De kleuters kunnen signalen, functie en sfeer van beluisterde muziek of liedje ervaren en herkennen, en alleen of in groep reproduceren.

Nederlands – luisteren

1.5 De kleuters kunnen een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen.

Muzische vorming – beweging

4.2 De kleuters kunnen meedoen met bewegingen die tijdens het vertellen van een verhaal aan bod komen, en belangstelling tonen om het bewegingsinspirerend gegeven nauwkeurig te observeren en na te bootsen.

MUSEUM

Het museum strekt zich uit over drie verdiepingen.

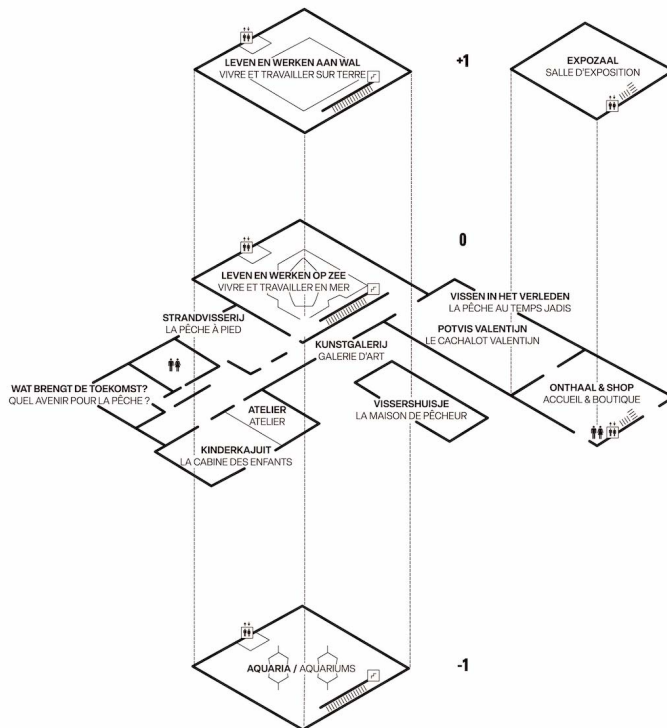
Via het **onthaal** kom je het museum binnen en verlaat je het ook weer.

De eerste zaal belicht **Potvis Valentijn** en de **geschiedenis van de visserij**.

In de volgende zaal, **Leven en werken op zee**, ontdek je rond een vissersschip wat vissers nodig hebben om te varen en te vissen.

De zaal erboven, **Leven en werken aan wal**, vertelt dan weer over de mensen die achterblijven op het land: hoe ze leven, de vis verkopen en wat de visserszonen op de visserijschool leren.

Bij de **Aquaria** (onder het schip) ontmoet je vissen en andere dieren uit de Noordzee.

Strandvisserij toont hoe de getijden het strand steeds weer veranderen en hoe de vissers er werken.

In **Wat brengt de toekomst?** bekijk je de 'schatten' van een strandjutter. De interviews over de uitdagingen voor de visserij zijn geschikt voor 12 +.

De **Kunstgalerij** brengt werken van kunstenaars over de zee en de vissers samen.

In de **Kinderkajuit** ervaren de kinderen zelf het werk van een visser: ze staan aan het roer van een schip, gooien het net uit, verkopen de gevangen vis in de winkel ...

Het **Vissershuisje met moes- en kruidentuin** bereik je via het onthaal. Je ontdekt er hoe vissersgezinnen zowat honderd jaar geleden leefden.

BEZOEK

- + In het museum is plaats om de jassen en rugzakjes van de kinderen veilig op te bergen.
- + Bij het onthaal krijg je het prentenboek in A3-formaat met een ingekorte versie van het verhaal, waaraan vragen en opdrachten zijn gekoppeld.
- + Herhaal de do's & don'ts van het museumbezoek.
- + Ga naar de eerste zaal (**Potvis Valentijn & Vissen in het verleden**). Elke zaal vraagt om een andere benadering. Dat is steeds goed aangegeven op het prentenboek. Zo verken je met de kinderen het best eerst enkele hoogtepunten van deze zaal. Die vind je op het grondplan. Pas dan verzamel je de kinderen rond de bank onder de potviskop voor het eerste deel van het verhaal.
- + Bij het verhaal zijn ook korte vragen en opdrachten voorzien. Werk steeds een verhaaldeel af voor je daarmee aan de slag gaat. De antwoorden staan cursief.
- + Loods je kinderen naar de volgende zaal (**Leven en werken op zee**). Zing onderweg met hen het liedje om hen makkelijker mee te krijgen. Doe dat bij elke verplaatsing.
- + Loop in die zaal via de rechterkant. Bekijk met je kinderen de voorwerpen die je passeert: het schip (let op: de ponton is te klein voor de hele klas), de kleren van de vissers, vaartoestellen, vissersgerief ... tot je aan de bank komt. Verzamel de kleuters daar om je heen voor het vervolg van het verhaal en werk ook de vragen en opdrachten af.
- + Loop door naar de trap en bekijk onderweg het reddingsgerief. Neem de trap naar boven en ga ook weer rechtsom.
- + In die zaal (**Leven en werken aan wal**) is geen verhaal voorzien. De kleuters bekijken er het schip van bovenaf en ontdekken de andere voorwerpen aan de hand van de vragen en opdrachten.
- + Neem vervolgens de trap helemaal naar beneden, tot bij de **Aquaria**. Zoals in de eerste zaal, met de potvis, bekijk je daar aan de hand van de vragen en opdrachten het best eerst het schip (van onderaf) en de vissen en andere zeedieren. Met het verhaal kan je de kinderen vervolgens weer tot rust brengen.
- + Via de trap bereik je de volgende zaal over de **Strandvisserij**. Daar bekijk je vooral de animatie van de activiteiten op het strand in de loop van een etmaal. Ook daar is geen verhaal voorzien.
- + In de laatste zaal (**Wat brengt de toekomst?**) ontdekken de kleuters via enkele vragen de wonderlijke vondsten van strandjutter Aäron. Verzamel de kleuters ten slotte rond de bank voor het laatste deel van het verhaal. Zet hen zo dat ze het scherm (wel beeld, geen klank) niet kunnen zien. Daarop vertellen enkele mensen over de zee en over problemen, zoals verdwaalde potvissen die op het strand belanden.
- + In de **Kinderkajuit** er recht tegenover ervaren de kinderen zelf het werk van een visser: ze staan er aan het roer van een vissersschip, halen er een net op en verkopen de vis in de viswinkel ...

+ Via de **Kunstgalerij** loop je vervolgens weer naar het onthaal. Geef daar het boek af en bezoek met de kinderen nog het **Vissershuisje** buiten. Dat is te klein voor de hele klas. Splits de klas in tweeën. Eén groep bezoekt het huisje, terwijl de andere groep de moes- en kruidentuin met de vogelhuisjes bekijkt. Wissel na enkele minuten om.

+ Al de bovenstaande informatie is duidelijk weergegeven bij het prentenverhaal: met trefwoorden, een grondplan en deze picto's.

Bekijk de voorwerpen.

Ga naar een volgende zaal.

Zing het liedje om van zaal naar zaal te gaan.

Neem de trap naar boven.

Neem de trap naar beneden.

Geraamde tijdsindeling

- 5' Onthaal + herhaling do's & don'ts
- 15' Potvis Valentijn & Vissen in het verleden
- 20' Leven en werken op zee
- 10' Leven en werken aan wal
- 20' Aquaria
- 10' Strandvisserij
- 15' Wat brengt de toekomst?
- 10' Kinderkajuit
- 5' Kunstgalerij
- 5' Vissershuisje

Onderwijsdoelen

Verhaal

Lichamelijke opvoeding

1.7 De kleuters kunnen voor verschillende basisbewegingen de ledematen functioneel en gecoördineerd inschakelen.

Mens en maatschappij – mens, ik en de ander

1.5 De kleuters kunnen bij anderen gevoelens van bang, blij, boos en verdrietig zijn herkennen en kunnen meeleven in dit gevoel.

Muzische vorming – muziek

2.3 De kleuters kunnen signalen, functie en sfeer van beluisterde muziek of liedje ervaren en herkennen, en alleen of in groep reproduceren.

Muzische vorming – beweging

4.2 De kleuters kunnen meedoen met bewegingen die tijdens het vertellen van een verhaal aan bod komen, en belangstelling tonen om het bewegingsinspirerend gegeven nauwkeurig te observeren en na te bootsen.

Nederlands – luisteren

1.5 De kleuters kunnen een beluisterd verhaal, bestemd voor hun leeftijdsgroep, begrijpen.

Opdrachten

Lichamelijke opvoeding

1.6 De kleuters kunnen met een eenvoudig bewegingsantwoord snel reageren op auditieve, visuele en tactiele signalen.

1.7 De kleuters kunnen voor verschillende basisbewegingen de ledematen functioneel en gecoördineerd inschakelen.

1.9 De kleuters kunnen vlot en spontaan de zijkanten van het lichaam gebruiken en zijwaarts bewegen.

Muzische vorming – drama

3.3 De kleuters kunnen met een creatief stem- en taalgebruik expressief reageren en belevenissen uitbeelden.

Muzische vorming – attitudes

6.5° De kleuters kunnen genieten van de fantasie, de originaliteit, de creativiteit en de zelfexpressie in 'kunstwerken'.

Nederlands – luisteren

1.2 De kleuters kunnen voor hen bestemde vragen in concrete situaties begrijpen.

1.3 De kleuters kunnen een mondelinge, voor hen bestemde boodschap, ondersteund door beeld en/of geluid, begrijpen.

Nederlands - spreken

2.5 De kleuters kunnen iemand of iets beschrijven volgens kleur, vorm, grootte of een specifieke eigenschap.

2.6 De kleuters kunnen antwoorden op gerichte vragen in verband met betekenis, inhoud, bedoeling, mening ... in concrete situaties.

Taalbeschouwing

5.4 De kleuters beseffen dat bepaalde symbolen (pictogrammen, lettertekens, ...) dienen om boodschappen over te dragen.

Wetenschap en techniek – natuur

1.2 De kleuters tonen een explorerende en experimenterende aanpak om meer te weten te komen over de natuur.

1.3 De kleuters kunnen met hulp van een volwassene, eenvoudige bronnen hanteren om meer te weten te komen over de natuur.

1.4 De kleuters kunnen organismen en gangbare materialen ordenen aan de hand van eenvoudige, zelf gevonden criteria.

Wiskundige initiatie – meten

2.1 De kleuters kunnen handelend en verwoordend twee dingen op hun kwalitatieve eigenschap vergelijken.

NAVERWERKING IN DE KLAS

Hieronder vind je enkele suggesties om het bezoek aan het NAVIGO Visserijmuseum af te ronden, te verdiepen of aan te vullen in de klas.

+ Nabespreking

Overloop het bezoek in de klas.

- + Laat de kinderen het verhaal en wat ze daarbij gedaan en gezien hebben, in de juiste volgorde vertellen.
- + Stel ook enkele vragen over het verhaal en over de visserij.
 - + Hoe vangen de vissers de vis? Wat doen ze op het schip met die vis?
 - + Hoe vissen de vissers op het strand?
 - + Lijkt de vis in de winkel op de vissen in de aquaria? Hoe komt dat?
 - + Hoe is potvis Valentijn in het museum beland?

Onderwijsdoelen

Mens en maatschappij – tijd

3.5 *De kleuters kunnen terugblikken op minstens twee voorbije activiteiten door deze in de juiste volgorde te rangschikken en te verwoorden.*

Muzische vorming – drama

3.1 *De kleuters kunnen eigen belevenissen, ervaringen, gedachten, gevoelens, handelingen verwoorden.*

Nederlands – luisteren

1.6 *De kleuters kunnen de bereidheid vertonen om naar elkaar te luisteren en om zich in te leven in een boodschap.*

Nederlands – spreken

2.2 *De kleuters kunnen spreken over ervaringen of gebeurtenissen uit de eigen omgeving of over wat ze van anderen vernamen.*

+ Getekend verslag

Laat de kinderen een tekening maken van wat hen het meest is bijgebleven van het bezoek.

Onderwijsdoel

Nederlands – schrijven

4.1 *De kleuters kunnen een ervaring, een verhaal weergeven door middel van visueel materiaal.*

+ Uitgebeeld verslag

Laat de kinderen op basis van de illustraties het verhaal van potvis Perry en de vissers vertellen en uitbeelden. Het verhaal met de illustraties vind je in de bijlage.

Onderwijsdoelen

Muzische vorming – beeld

1.1 *De kleuters kunnen visuele waarneming en beeldend geheugen versterken en vergroten door beeldelementen te herkennen.*

Nederlands – spreken

2.1 *De kleuters kunnen een voor hen bestemde mededeling en/of verhaal zo (her)formuleren, dat de inhoud ervan herkenbaar overkomt.*

Nederlands – lezen

3.1 *De kleuters kunnen aan de hand van visueel materiaal een boodschap herscheppen.*

+ Knutselactiviteiten

- + Een blaaswolk imiteren, met gekleurde bellenblaas tegen een blad papier: <https://www.ladylemonade.nl/knutselen-verf-verven-idee-kind/> > in het midden van de pagina.
- + Allerlei zeedieren de knutselen: <https://www.ladylemonade.nl/vissen-knutselen-zeedieren-maken-zee-water-dieren/>
- + Eenvoudig vissen knutselen: <https://jufsanne.com/thema/vissen/vissen-knutselen/>
- + Kleine 'vaarvisjes' knutselen, die ook echt kunnen varen. Laat de kleuters het vaarvisje over het water blazen: <https://www.ladylemonade.nl/diy-kurkbootjes/>
- + Scheepje op de wilde zee knippen, plakken en verven: <https://www.ladylemonade.nl/voertuigen-knutselen-auto-vliegtuig/> > onder aan de pagina.

Onderwijsdoelen

Lichamelijke opvoeding – motorische competenties

1.28 De kleuters tonen een toenemende bedrevenheid in het functioneel aanwenden van klein-motorische vaardigheden.

1.29 De kleuters kunnen klein-motorische vaardigheden in verschillende situaties voldoende nauwkeurigheid gedoseerd en ontspannen uitvoeren.

Muzische vorming – beeld

1.4 De kleuters kunnen verschillende beeldende, technische middelen aanwenden en samen gebruiken om tot beeldend werk te komen.

Nederlands – luisteren

1.4 De kleuters kunnen door de kleuteronderwijzer gegeven opdrachten, met betrekking tot activiteiten in de klas of op school, begrijpen.

+ Recept

Bereid samen met de kleuters een potvisburger met zure haring of gerookte vis (makreel, haring).

+ Dit heb je nodig:

- + Pistolets, sandwiches of een groot platbrood, dat je in genoeg stukken kan verdelen
- + Zure haringen (uit een pot of vers) of gerookte makreel- of haringfilets. Vermijd de volledige vissen. Die bevatten nog graten. Pas de hoeveelheid aan het aantal kinderen in je klas aan. Per kind is 50 gram meer dan genoeg.
- + Gekookte rode biet (pak van 500 gram), in genoeg plakjes verdeeld
- + Een pot appelmoes (liefst zonder suiker)
- + Een sausje van mayonaise, yoghurt, peper, zout en eventueel groene kruiden
- + Messen, per kind één. Gebruik gewone (onscherpe) messen.
- + Soeplepels, per kind één.

+ Zo doe je het:

- + Snijd het broodje doormidden.
- + Smeer een grote lepel appelmoes uit op (de binnenkant van) de onderste helft.
- + Beleg met een plakje vis en een schijfje rode biet.
- + Smeer er een lepel yoghurtsaus over uit.
- + Leg er de andere helft van het broodje bovenop.

Smakelijk!

Onderwijsdoelen

Lichamelijke opvoeding – motorische competenties

1.28 *De kleuters tonen een toenemende bedrevenheid in het functioneel aanwenden van klein-motorische vaardigheden.*

1.29 *De kleuters kunnen klein-motorische vaardigheden in verschillende situaties voldoende nauwkeurigheid gedoseerd en ontspannen uitvoeren.*

Nederlands – luisteren

1.4 *De kleuters kunnen door de kleuteronderwijzer gegeven opdrachten, met betrekking tot activiteiten in de klas of op school, begrijpen.*